

--- Concept ---

Duurzaam Verbinden

Collegeprogramma Gemert-Bakel 2010-2014

Hoofdstuk 1 - Duurzaamheid

Het coalitieakkoord van de Lokale Realisten en de Dorpspartij is in de vergadering van 1 april 2010 aan de raad gepresenteerd. De hoofdlijnen daaruit zijn uitgewerkt in dit concept-collegeprogramma voor gemeente Gemert-Bakel 2010-2014.

In dit collegeprogramma gaat we als nieuwe college in op de uitdagingen die de gemeente Gemert-Bakel de komende periode te wachten staan. Juist in deze financieel-economisch lastige tijd is het belangrijk dat we het samen doen. Samen betekent gemeenteraad, college, inwoners en alle partners in het speelveld. We moeten niet alleen snijden in de uitgaven, al dan niet in combinatie met een verhoging van de gemeentelijke lasten. Het gaat óók om het uitwerken van nieuwe ideeën, om veranderingen in de organisatie, om modernisering van de relatie met burgers en bedrijven.

Voorals het gaat om bedrijfsvoering en de bouwgrondexploitatie is waar het kon al bezuinigd. Samen met de gemeenteraad willen wij bekijken waar mogelijkheden liggen om tot een structureel sluitende meerjarenbegroting te komen. Daarvoor kunnen we de periode tot aan de begrotingsvaststelling op 28 oktober 2010 gebruiken. We moeten scherpe keuzes maken. Daarnaast willen we onze goede zorg-, armoede-, sport- en cultuurstructuur behouden. Ook gaan wij gericht investeren in de duurzame ontwikkeling van Gemert-Bakel. Juist in tijden van bezuinigingen moeten we als overheid blijven investeren en ervoor zorgen dat belangrijke structuren in wijken en dorpen overeind blijven. Daarbij kan het noodzakelijk zijn de uitgangspunten in dit programma opnieuw ter discussie te stellen.

Duurzaamheid: Wij kiezen heel nadrukkelijk voor een duurzame verbinding tussen mens, ruimte en economie, de drie pijlers van de Telos-driehoek. Wat betekent dat concreet? Ontwikkelingen staan nooit op zichzelf. Of het nu om een ruimtelijke of een economische ontwikkeling gaat, altijd staat deze in een groter verband. Eenzijdige ontwikkelingen kunnen leiden tot overlast, monoculturen, aantasting van de leefomgeving of de gezondheid. Zo moet economische groei niet ten koste gaan van mensen en het milieu en is doorbouwen met een mogelijke bevolkingskrimp in de toekomst geen optie.

Duurzaam heeft veel betekenissen. Bijvoorbeeld kijken waar lusten en lasten met elkaar in balans zijn of juist niet (meer) om dan de balans te herstellen. Werken aan een vitale samenleving voor Gemert-Bakel is een duurzame ontwikkeling. Bovendien is voor Gemert-Bakel als Millenniumgemeente duurzaamheid het uitgangspunt. Duurzaam verbinden geldt ook voor communicatie en betrokkenheid tussen burger en bestuur. Wij vinden dat de communicatie over en weer beter kan, beter moet zelfs.

Voor ons betekent duurzame verbinding verder dat er bijvoorbeeld een balans is tussen de toenemende mobiliteit en een gezond en veilig leefklimaat. Of een balans tussen regeldruk en particuliere vrijheid. Maar ook dat iedereen zich uitgenodigd en gestimuleerd voelt om mee te doen. Dat er geen overlast is en wel aandacht voor een aantrekkelijk fysieke leefomgeving. Dat de landbouw en intensieve veehouderij steeds meer verduurzamen.

Wij gaan de komende periode extra investeren in onze inwoners. Vooral op het vlak waar gevoelens leven van machteloosheid, waar mensen zich niet gehoord voelen, zich afzetten of zich niet vertegenwoordigd voelen. Verantwoordelijkheid, communicatie, openheid, en transparantie hebben wij hoog in het vaandel.

Hoofdstuk 2 - Ambitie

Bestuurscultuur: Onze ambitie is het duurzaam verbinden van bestuur en inwoners, instellingen en bedrijven. Samenwerken met burgers bij beleid- en besluitvorming is een belangrijke voorwaarde om resultaten voor maatschappelijke vraagstukken te behalen. Wij denken vanuit participatie en wederzijds vertrouwen. Ook gaan wij door met onze cliënten vragen naar onze prestaties op het gebied van dienstverlening en kwaliteit.

Beleid- en besluitvorming: Nieuwe of bestaande ontwikkelingen richten we meer dan voorheen interactief en integraal in. Zo trekken we belangrijke beslismomenten en besluiten naar een opiniërend en discussierend niveau. De raad krijgt een grotere en belangrijkere rol.

Communicatie: Duurzaam verbinden kan niet zonder communicatie. Daar zetten we zwaar op in.

Definitie duurzaamheid: Duurzaamheid is een ruim begrip en vraagt om een eenduidige definitie. Wij komen daarom met een integraal discussiestuk over duurzaamheid, waarin onze opvattingen staan. Dit maakt vervolgens deel uit van de gemeentelijke Structuurvisie.

Intensieve veehouderij en landbouw: De reconstructie heeft positieve impulsen gegeven aan de ontwikkeling van ons buitengebied. De vraag is of de reconstructie tot nu toe voldoende aandacht voor elk van de drie poten van de Telos-driehoek heeft gehad of dat deze uit balans is geraakt. Wij staan voor een duurzame, evenwichtige ontwikkeling van het platteland. We varen niet op de automatische piloot. Maatwerk is het uitgangspunt, boven een generiek reconstructiebeleid. Op korte termijn bieden we de raad een discussienota aan over de intensieve veehouderij in Gemert-Bakel. De discussie zal zich toespitsen op de vraag of we beleid voeren gebaseerd op wat wettelijk kan en mag of dat we lokaal beperkend of stimulerend gaan werken? De toekomst van de landbouwontwikkelingsgebieden heeft hierbij extra aandacht. De uitkomst van deze discussie is input voor de Structuurvisie +.

Het nieuwe beleid moet een evenwichtige benadering tussen de drie poten van de duurzaamheidsdriehoek moeten zijn. Door de Telos-driehoek nog meer in beleid en uitvoering te integreren, willen wij de intensieve veehouderij in Gemert-Bakel verder verduurzamen. We schenken meer aandacht aan de component volksgezondheid. Totdat een beleidslijn over de intensieve veehouderij helder is, streven we zoveel mogelijk een standstil van de huidige veehouderij na, zonder de bestaande rechten en ontwikkelingsruimte van bedrijven uit het oog te verliezen. De duurzaamheidstoets geldt uiteraard ook voor projecten in het stedelijke gebied (de kernen).

Kerntaken: We moeten ons herbezinnen op taken en ambities. Wat zijn onze kerntaken en wat niet? Doen wij de juiste dingen en doen we die goed? Welke taken laten wij (meer) aan anderen en onder welke regels? Allemaal belangrijke vragen. De bestuurlijke opgave en uitdaging is het behouden van onze ambities, ook in financieel zwaar weer. We willen niet alleen ambities afremmen, maar kritisch kijken naar wat doen we, wat kost dat, wat levert het op en moeten we deze taak wel (blijven) doen? Meer voor minder, oud voor nieuw.

Samenwerking: Landelijk is er een tendens dat een of meerdere gemeenten samenwerken. Een goede ontwikkeling, want dat kan schaalvoordeel (efficiëntie) opleveren, mindere kwetsbaarheid in bezetting en nog meer specialisatie en deskundigheid. Wij werken al langer samen met onze buurgemeenten. Met Boekel voor wat betreft de uitvoering van sociale zaken en met Laarbeek op het gebied van belastingen en de salarisadministratie. Dit beleid willen wij verder uitbreiden. We willen nadenken over de vraag wie nog meer strategische samenwerkingspartners kunnen zijn.

Hoofdstuk 3 – Mensen

Jeugd: Wij hebben de ambitie om een goede lokale aanpak te realiseren voor jeugd en opvoeders. Gezond gedrag moet blijvend gestimuleerd worden door onder meer sport, een gezonde leefstijl en het (vroeg)tijdig signaleren van risico 's bij jeugd. De komende vier jaar zetten we sterk in op het realiseren van goed functionerende lokale en regionale netwerken. Dat moet de kinderen en jeugd van Gemert-Bakel goede ontwikkelingskansen bieden. Binnen Gemert-Bakel is de ambitie uitgesproken om 1 januari 2011 een operationeel centrum voor jeugd en gezin te hebben. Er is regionale afstemming over kindermishandeling en het elektronisch kinddossier. Tot slot realiseren we samen met het maatschappelijke middenveld een lokaal educatieve agenda, een visie op brede scholen en een integraal jeugdbeleid.

Onderwijs en leefbaarheid: Wij willen in De Rips, De Mortel, Handel en bij de Michaëlschool Multi Functionele Accommodaties (MFA's) realiseren. MFA's zijn belangrijk in het kader van leefbaarheid, zuinig ruimte gebruik en de mogelijkheid dat jong en oud elkaar daar kunnen ontmoeten en helpen. Ook adequaat onderwijs, waarbij voorschoolse, tussenschoolse en naschoolse opvang in arrangementen beschikbaar is, vinden wij belangrijk.

Wet Maatschappelijk Ondersteuning (WMO): Ook in de WMO steken we sterk in op lokaal georganiseerde, informele netwerken die goed aansluiten bij de verschillende doelgroepen binnen de WMO. Wij zetten in op kleinschalige zorg die dicht bij de mensen staat. Daarvoor zijn er dorpsondersteuners. Die passen prima binnen deze gedachte, omdat dit zorg is voor en door mensen uit het dorp. Dit moet de zelfredzaamheid van burgers vergoten. Deze kanteling betekent een cultuurverandering, die we binnen deze coalitieperiode willen afronden. De kanteling is erop gericht om bij de aanvrager na te gaan op welke manier hij ondersteuning nodig heeft om zo zelfstandig mogelijk te kunnen blijven wonen. De dorpsondersteuners worden uiteindelijk structureel ondergebracht bij de welzijnsinstelling.

Ook willen we in deze collegeperiode een nieuwe WMO-verordening realiseren. Aanbestedingen in het kader van de WMO doen we vanuit het oogpunt van efficiency in regionaal verband. Verder zetten we in op duurzaam (her)gebruik van hulpmiddelen en zal in Gemert en Bakel afhankelijk van de vraag zorg in de wijken samen worden opgezet. Dus geen aanbodgerichte aanpak maar aansluiten bij de behoefte van de hulpvrager! Het is belangrijk dat jeugd nadrukkelijker een rol speelt bij de WMO. Samen met de WMO-adviesraad en de Cliëntenraad werken we aan een actieve inbreng vanuit de inwoners. Tenslotte willen we in deze collegeperiode een nieuw WMO-programma realiseren.

Bonusstructuur vrijwilligers en verenigingen: Het college wil praten over een toekomstscenario voor het gemeentelijke sport- en welzijnsbeleid. Daarbij komen ook de relatie jeugd en sport én school en sport aan de orde. We willen verkennen of er nieuwe vormen en relaties mogelijk zijn om de jeugd sneller en dicht bij de sport te brengen. Leveren bestaande subsidieregelingen jeugdleden voldoende op? Zijn de traditionele paden aan herziening toe? Wil de jeugd vrijer zijn in keuze van plaats, activiteit en tijdstip in plaats van vaste structuren? Deze verkenning heeft mogelijk ook zijn uitwerking op ons subsidiebeleid. Hierbij speelt ook de vraag naar de wenselijkheid om samenwerking tussen verenigingen, bijvoorbeeld bij gezamenlijk accommodatiegebruik, te belonen. Kortom: we willen bezien hoe het subsidiebeleid nog beter kan inspelen op de behoeften bij de vrijwilligers en de verenigingen.

Hoofdstuk 4 - Ruimte

Bindingseisen koopwoningen: De verkoop van kavels stagneert. Wij willen de bindingseisen voor koopwoningen loslaten. Dat bevordert de doorstroming en brengt de lokale woningmarkt weer op gang. Marktconforme grondprijzen dragen bij aan het handhaven van een migratiesaldo van nul.

Bouwen naar behoefte: De lokale woningbouw in Gemert-Bakel is vooral gericht op zelfbouwers van koopwoningen. De indruk bestaat dat vraag en aanbod op de woningmarkt beter in balans zouden kunnen zijn. Neem als voorbeeld senioren die liever grondgebonden woningen huren dan appartementen. In breder perspectief leeft de vraag of het segment huurwoningen niet moet groeien.

Wachttijd huurwoning: Goed Wonen speelt een belangrijke rol binnen de lokale woningbouwmarkt. Wij vinden een maximale wachttijd van twaalf maanden voor een passende huurwoning aanvaardbaar. Daarbij moet de werkelijke wachttijd duidelijk zijn voor aanvragers van een huurwoning, niet alleen de papieren wachttijd. In haar ondernemingsplan heeft Goed Wonen aangegeven zich als maatschappelijk ondernemer op meerdere terreinen verantwoordelijk te voelen. Wij gaan met hen verkennen welke extra mogelijkheden op volkshuisvestings- en vastgoedgebied dit kan opleveren.

Cultureel erfgoed: Op termijn verschijnt een aantal beleidsnotities over het lokale monumentenbeleid, ook in relatie tot de welstandstoets. Uitgangspunt voor dit college is een systeem met waarborgen voor behoud van ruimtelijke kwaliteit en adequate zorg voor ons bestand aan monumenten en archeologie. In de gecombineerde commissie welstand en monumenten is de aanwezigheid van de Heemkundekring vanwege haar deskundigheid vanzelfsprekend.

Grondbeleid: De gemeente is en blijft voorstander van een actieve grondpolitiek. Dit vraagt nadrukkelijk een strategische benadering, waarbij de huidige ruime voorraad van gronden grote aankopen voorlopig niet noodzakelijk maken. De exploitatie is vaak complex door de samenhang van aankoop, verkoop (uitgifte) en gronden binnen en buiten exploitatie. De grondexploitatie is in financieel economisch opzicht een belangrijk beleidsveld voor de gemeente. Het gaat over veel geld en de risico's kunnen aanzienlijk zijn.

Dat de verkoop van kavels stagneert, betekent voor het grondbedrijf toenemende financiële problemen. Dat komt vooral door de boeking van rentelasten op bouwexploitaties waarvan de uitgifte langer op zich laat wachten dan in eerste instantie gepland. Wij zijn overigens een sterke voorstander van het nog meer toewerken naar marktconforme prijzen voor aan- en verkoop van gronden en eigendommen. Daarbij houden we grondprijzen van omliggende gemeenten in het oog. Een mogelijkheid is om vrije biedprocedures te organiseren. Dat levert altijd een marktconforme prijs op.

Wijkgericht werken: Al enige jaren is wijkgericht werken een succes. Daarbij past het meer verantwoordelijk maken van bewoners voor hun eigen woon- en leefomgeving. Wijkgericht werken houdt ook in dat bewoners en de gemeente een dichte relatie hebben. Wij willen hierop voortbouwen door wijkgericht werken uit te bouwen, met inbreng van zorg in dorp en wijk. Dat past bij ons streven om onze burgers meer te betrekken en meer verantwoordelijk te maken voor zaken die zij zelf kunnen beïnvloeden. Wel willen wij kritisch kijken naar de groenvoorziening in de zin van prijs-kwaliteit verhouding.

Innovatie: Het college zet de komende periode vooral in op onderzoek naar het realiseren van glasvezelverbindingen. Die zijn nu slechts in beperkt aanwezig. De verdere uitrol van infrastructureel dataverkeer ligt op dit moment stil. Dat is in meerdere opzichten een onwenselijke situatie. Glasvezel is in 2010 een onmisbare voorziening voor ondernemers. Ondernemers op bedrijventerrein Wolfsveld, maar ook in de rest van de gemeente geven aan dat het ontbreken van deze faciliteit hun ondernemerschap belemmert. Ook in omliggende gemeenten (Uden, Volkel, Laarbeek) is het onderwerp actueel en in verschillende stadia van onderzoek of ontwikkeling. Wij bekijken daarom ook of er in regionaal verband extra stappen te zetten zijn die mogelijk leiden tot het realiseren van glasvezel.

Afschaffen overbodige regels: Burgers en ondernemers lopen vaak vast in een woud van regels. Dat geldt ook voor ons als gemeente, terwijl de samenleving steeds meer vraagt om een overheid die snel en slagvaardig anticipeert op kansen en problemen. Verdere professionalisering is noodzakelijk. Wij moeten meer vanuit de behoefte van onze klant denken, minder vanuit onze werkprocessen. Dat vraagt om een cultuuromslag. Het college gaat door met het afschaffen van overbodige regels. Wij denken dan vooral aan vergunningen en ook aan de hiervoor gevraagde informatie. Dat betekent een keuze tussen een meldings- of vergunningsplicht.

Handhaving: Handhaven is het sluitstuk van een proces van voorlichting, advies en begeleiding vóórdat blijkt dat er in strijd met de vergunning is gehandeld. Uitgangspunt is preventie: goede voorlichting vooraf over wat wel en niet kan en mag en begeleiding tijdens de uitvoering. Voorkomen is beter dan handhaven en bespaart zowel aanvrager als gemeente tijd en geld. Hier ligt ook een belangrijke verantwoordelijkheid bij de burger om zich bewust te zijn van zijn omgeving en de regels die wij als samenleving met elkaar hebben vastgesteld. Dat geeft veel vrijheid, maar bij rechten horen ook plichten. Waar een aanvrager niet aan de plichten voldoet, moeten we handhaven. Niet alleen de vrager is klant, ook zijn of haar burens.

Hoofdstuk 5 - Middelen

Aantrekkelijk voor startende ondernemers: Het faciliteren van meer bedrijvigheid is van groot belang voor de werkgelegenheid in onze gemeente en voor de positie van Gemert-Bakel. Hierbij hoort ook het creëren en zo goed mogelijk benutten van kansen. We denken hierbij aan een aantal zaken:

- Het versterken van het structurele overleg met het Economisch Platform Gemert-Bakel. Daarin werken ondernemersverenigingen en belangenorganisaties samen om het ondernemingsklimaat in Gemert-Bakel aantrekkelijker te maken.
- Het faciliteren van een aantrekkelijk vestigings- en ondernemingsklimaat door gerichte investeringen in bestaande en nieuwe bedrijventerreinen. We zetten daarbij nadrukkelijk in op duurzaamheid.
- De centra Gemert en Bakel bruisend en aantrekkelijker maken en houden voor zowel ondernemers, inwoners als bezoekers. Dit kan onder meer door centrummanagement.
- Gemert-Bakel sterker profileren door gebiedsmarketing voor andere de doorontwikkeling van recreatie en toerisme.

Steun voor ondernemers van buiten de gemeente: Wij willen de mogelijkheden onderzoeken ook ondernemers van buiten de gemeente toe te laten op onze bedrijventerreinen. De belangrijkste wegingsfactoren zijn daarbij duurzaamheid en een bijdrage aan werkgelegenheid.

Bedrijvigheid kleine kernen: Daar waar mogelijk geven wij bedrijvigheid in de kleine kernen de ruimte. Werkgelegenheid is daar een van de belangrijke leefbaarheidsaspecten.

Arbeidsmarktbeleid: Voor een sterke arbeidsmarkt is Gemert-Bakel afhankelijk van de regio en andersom. Inwoners van Gemert-Bakel werken ook in de omliggende gemeenten en ondernemers in Gemert-Bakel trekken werknemers aan uit de regio. Samenwerking op het gebied van de arbeidsmarkt is dan ook essentieel. Voor de middellange termijn zijn een tekort aan gekwalificeerd personeel, jeugdwerkloosheid en het groeiende aantal oudere werklozen belangrijke aandachtspunten.

Geen lastenverzwaring: De teruglopende inkomsten uit het Gemeentefonds zijn een probleem. Deze dalende inkomsten willen we niet op voorhand oplossen door een lastenverzwaring voor onze burgers. We snijden eerst in de eigen organisatie en bekijken op andere terreinen zorgvuldig waar we kosten en uitgaven kunnen beperken. Een gegeven is dat er een nog onbenutte belastingcapaciteit beschikbaar is van ongeveer 1 miljoen euro als het gaat om de WOZ.

Het meerjarenperspectief 2011- 2014 (juni 2010) laat echter een structureel tekort van ongeveer vijf miljoen euro zien. De verplichtingen voor de bouw van Multifunctionele Accommodaties (MFA's) belasten de gemeentebegroting niet omdat ze ten laste van het fonds Bovenwijkse Voorzieningen komen. Het tekort van vijf miljoen euro vraagt om maatregelen. Ambtelijk zijn bezuinigingsmogelijkheden in beeld gebracht. Die liggen op korte termijn voor bij de raad.

Om uitgaven beheersbaar te houden, hebben wij aandacht voor de volgende zaken:

- Gemert-Bakel gaat er in de lokale uitvoering vanuit dat uitgaven binnen de rijksvergoeding blijven. Dat kan betekenen dat de gemeente voor een lager uitvoeringsniveau moet kiezen dan waar voorheen het rijk in voorzag. De gemeente moet de ruimte krijgen én nemen om de beleidsruimte op een lokale manier in te vullen. Dat doet recht aan de lokale verantwoordelijkheid en autonomie. Ook past dat bij het uitgangspunt dat het Rijk bij decentralisatie van taken een passende vergoeding dient mee te geven. Afwijken van dit uitgangspunt kan, maar moet expliciet en gemotiveerd gebeuren. Dekking moet dan plaatsvinden door andere keuzes te maken.
- Hetzelfde geldt voor de beheersbaarheid van zogenoemde open eind regelingen. Dat zijn regelingen waarin een financiële aanspraak wordt verzekerd, zonder dat de gemeente de financiële gevolgen binnen het beschikbare budget kan beheersen.

- De gemeentelijke dienstverlening kost geld. De kosten worden nog nauwelijks doorberekend aan belanghebbenden. Daar liggen kansen om de inkomsten te verhogen.
- Aansluitend daarop moeten we kritischer kijken naar de grens tussen normale gemeentelijke werkzaamheden en werk dat de gemeente doet in het belang van een particulier. Die kosten zouden voor rekening van de aanvrager moeten komen.

Ook kijken we zorgvuldig of en in welke mate de huidige leges kostendekkend zijn, naar de toeristenbelasting en toerekening van kosten hierbinnen en de mogelijkheid en wenselijkheid van betaald parkeren op Ridderplein en directe omgeving. Verder is ook betere handhaving, terug- en invordering/verhaal en hogere boetes een afweging die we moeten maken.

Nieuwe projecten: Bij nieuwe projecten is het belangrijk planmatig te werken om vooraf een gedegen, integraal beeld te krijgen. Dan gaat het om het inhoudelijke plan, maar onder meer ook om een financiële onderbouwing, risicoanalyse en duidelijkheid in weerslag op de begroting.

Meerjarenbegroting: Uitgangspunt is structureel een sluitende meerjarenbegroting. Sinds de meicirculaire 2009 is dat niet meer het geval. Uiterlijk in 2015 willen we opnieuw een sluitende meerjarenbegroting hebben. Dat vraagt een grote inzet van ons allemaal. Maatregelen en besluiten die daarvoor moeten zorgen, moeten in 2012 en 2013 worden genomen. Snelheid is dus belangrijk.

Reserves: De gemeentelijke reserves en voorzieningen hebben niet (meer) het gewenste niveau. We moeten bekijken op welk niveau de reserves en voorzieningen moeten komen én hoe die daar komen.

Loonkosten: Als college geven we het voorbeeld als het gaat om loonkosten. Het college bestaat sinds kort uit drie wethouders. Dat kan de integraal werken ten goede komen. Na een half jaar evalueren we deze werkwijze.

Ambities en taakstellingen bepalen ook de ambtelijke capaciteit die nodig is. Het is meer relevant om te praten over de loonkosten dan het aantal fte. De kosten van een fte kunnen namelijk afhankelijk van de functie en het bezoldigingsniveau aanzienlijk variëren. Bovendien is het doel het terugbrengen van de totale ambtelijke kosten. Het ministerie van BZK kent richtlijnen voor het aantal fte's voor gemeenten, afhankelijk van bijvoorbeeld omvang. Voor Gemert-Bakel ligt die richtlijn op 203 fte. Op dit moment telt de organisatie 229,24 fte. Dat zou een korting betekenen van 11,4% op de huidige loonsom van 13 miljoen euro, afgerond € 1,5 miljoen. In het financiële meerjarenperspectief is hiermee al rekening gehouden. Het aanpassen van ambtelijke capaciteit is afhankelijk van natuurlijk verloop. Het management beoordeelt kritisch of vrijgekomen arbeidsplaatsen worden opgevuld. Wel neemt de inhuur van externe bureaus verder af.